

Tekenen in de Tijd 193

2-9 april 2023

Dit jaar bidden wij in Utrecht-West de Kruisweg op twee manieren. Zoals elk jaar in onze kerk, maar dit jaar ook op straat bij plaatsen van lijden en hulp bij de strijd ten gunste van het leven: de Kruisweg van Barmhartigheid. Erik Borgman legt uit hoe beide elkaar versterken en dragen.

Deze zondag is het Palmzondag en begint de Goede Week. Dat betekent dat wij op weg zijn naar Jezus' overwinning op de dood door lijden en dood heen, die wij met Pasen vieren. Op Palmzondag leest de kerk dan ook vanouds zowel het verhaal van Jezus' intocht in de tempel als het verhaal van Jezus' lijden en sterven. De aard van Jezus' koningschap in Gods naam komt aan het licht als Hij Jeruzalem binnentrekt op een ezel om daar in de loop van de week gearresteerd, uitgelachen, gemarteld en gedood te worden. Het hele mysterie van het leven, in al zijn pijnlijkheid en grootsheid, komt de komende week langs. Het kan door ons worden mee- en doorgemaakt.

We hebben alle aanleiding lijden en dood te gedenken. De verschrikkelijke oorlog in Oekraïne met zijn talloze slachtoffers gaat maar voort. Tal van mensen, over de hele wereld en in ons eigen land, voelen zich vergeten en geminacht – en hebben daar niet zelden ook gelijk in. Er gaan mensen dood door domme ongelukken en aan ziekten, soms op een leeftijd waarop ze alleen nog maar nieuwsgierig zouden behoren te zijn naar alles wat het leven nog zal bieden en zich nog lang niet zouden moeten voorbereiden op hun sterven. En laten we vooral al diegenen niet vergeten die de greep op hun leven naar hun gevoel verloren hebben of aan het verliezen zijn en die niet kunnen geloven dat wat zij doen, zin heeft of dat zij van betekenis zijn. Er is ook alle aanleiding degenen te gedenken die helpen al dat lijden te dragen en zo mogelijk te verlichten. Het christelijk geloof verkondigt zowel dat er geen onwaardig menselijk leven bestaat, als dat mensen geschapen zijn voor het volle leven en God ze het geluk gunt. Wij kunnen daarom Gods hand zien op al die plaatsen waar mensen elkaar hun waardigheid aanzeggen en elkaar ondersteunen om het leven onder de gegeven omstandigheden zoveel als mogelijk te laten bloeien.

Zoals elk jaar zullen wij op Goede Vrijdag om drie uur in de kerk de Kruisweg bidden. Ook dit jaar zullen wij aldus beginnen:

Wij komen hier bij elkaar rondom een geheim. Een peilloos diep geheim, dat zomaar op de straten en de pleinen van onze wereld ligt. Een geheim dat te vinden is in vluchtelingenkampen en op slagvelden, op pleinen en in straten, in ons huis en in ons hart. Dit geheim ligt vanmiddag in het midden. Het is het geheim van het kruis. Dit geheim is ons toevertrouwd, het is onze opdracht het te bewaren, wij mogen ons erdoor laten dragen.

Het geheim van het kruis is dat God in zijn liefde met ons is in lijden en sterven en zich op deze manier de dragende kracht toont en de overwinning van de dood door het leven. Daarom staan wij veertien keer stil bij een aspect van Jezus' lijden en sterven en brengen ons te binnen hoe dit verbonden is met het lijden en sterven van mensen op tal van plaatsen in onze wereld. En met God.

Sinds enkele jaren wordt in Utrecht op Goede Vrijdag vanaf drie uur een zogenoemde Kruisweg van Barmhartigheid gehouden. In een meditatieve

wandeltocht wordt in het licht van Jezus' lijden en dood letterlijk stilgestaan bij plaatsen van lijden, solidariteit en hulp in onze stad. Dit jaar trekt de Kruisweg van Barmhartigheid door ons stadsdeel en gaat van het AsielzoekersCentrum aan de Joseph Haydnlaan naar de Wijkplaats, de Protestantse Kerk in Lombok. Hij trekt onder meer langs het hospice in de voormalige pastorie van de Antoniuskerk.

Beide manieren om de Kruisweg te bidden horen bij elkaar, vullen elkaar aan en bekrachtigen elkaar. Ook Jezus' lijden vond plaats midden in de drukte van de stad, terwijl het leven gewoon door leek te gaan. Ook voor wie onder ons te lijden hebben en oog in oog staan met de dood, staat de tijd vaak stil. Zij worden geconfronteerd met vertwijfeling en wanhoop, met het gevoel dit niet veel langer te kunnen volhouden en aan het einde van hun Latijn te zijn. Dat de meditatie in de kerk onze blik mag scherpen en de meditaties op straat mogen resoneren in het hart van alle betrokkenen. En zo het hart van onze samenleving.

Dat brengt ons terug bij het verhaal van Jezus' intocht in Jeruzalem. Dat wij na het lezen van dit verhaal een Palmtakje krijgen uitgereikt, zoals er bij Jezus' intocht mensen langs de weg stonden en hem welkom heetten, maakt duidelijk wat er van ons wordt verwacht de komende week. In de Goede Week worden wij nadrukkelijk uitgenodigd Jezus en alles waar Hij voor staat, te verwelkomen en tot het centrum te maken van ons leven. Omdat wij weten dat wij leven van de barmhartigheid van God en van elkaar, wordt van ons barmhartigheid gevraagd. Naar de mate waarin wij weten dat wij leven van solidariteit, wordt van ons vertrouwen op Gods solidariteit gevraagd, Gods nabijheid in alle omstandigheden. Van de meest fantastische tot de meest verschrikkelijke.

Dat betekent niet dat wij moeten berusten in alles wat er gebeurt en alles wat anderen en onszelf overkomt goed zouden moeten vinden. Integendeel. In de Hebrëënbrief (5,7) staat niet voor niets dat Jezus 'onder luid geroep en onder tranen [heeft] gebeden en gesmeekt tot God, die Hem uit de dood kon redden' en dat Hij verhoord is vanwege zijn volharding. Zijn volharding dus van zijn protest tegen het lijden en de dood. God wil het leven voor ons, zozeer dat Hij zelfs bereid is om zijn Zoon met ons af te laten dalen in de dood en wij nog vanuit de dood kunnen opstaan ten leven. Omdat er niets buiten God valt, valt er niets buiten het krachtenveld van het leven.

Iedereen is uiteraard vrij om het anders te zien. Als ik echter in de wereld rondkijk, is dit de enig mogelijke grondslag voor hoop die de grond kan zijn van barmhartigheid. Het goede heeft en geeft altijd zin, ook al lijkt deze voorgoed verloren en de dood en het kwaad overwonnen te hebben. Daarom is Goede Vrijdag wat mij betreft al Pasen, zij het in spiegelbeeld.

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus te Utrecht